

Motion till riksdagen

1989/90:Ub95

av Monica Öhman m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Sverige är ett land med starkt exportberoende. I den internationella konkurrensen ger oss våra råvarutillgångar inte längre någon unik position. Den tekniska utvecklingen är tillgänglig på samma villkor för de flesta länder. Den konkurrensfaktor som kan ge fördelar är arbetskraften.

Den allmänna utbildningsnivån i Sverige är hög, men inte så hög att inte många andra länder befinner sig på – eller närmar sig – samma nivå. När det gäller akademisk utbildning är den i flera av våra viktigaste konkurrentländer mer spridd än i Sverige.

Fortsatta ansträngningar att höja den allmänna utbildningsnivån är nödvändiga. Men än viktigare framstår det att utnyttja den kompetens och erfarenhet som redan finns ute på arbetsplatserna för att skapa en bättre arbetsorganisation, utnyttja och utveckla tillgänglig teknik.

Mycket talar för att här finns en outnyttjad resurs. Innehållet i arbetsuppgifternas och arbetsorganisationens ansvarsfördelning har inte följt med utbildningsstandardens utveckling.

Sverige kan alltså skaffa sig konkurrensfördelar genom att på ett bättre sätt tillvarata kompetensen hos arbetskraften.

I ett läge, där brist på arbetskraft blir märkbar på allt större delar av arbetsmarknaden, ökar också intresset för en diskussion om hur vi utnyttjar mänskliga resurser. Uppmärksamheten skärps när det gäller dåliga arbetsmiljöer, där människornas hälsa förstörs. Intresset riktas mot ökande förtidspensioneringar och sjukskrivningar.

Utbildningssystemet måste bli flexiblare för att passa vuxna människor. Den som skuldsätter sig och tar tjänstledigt för utbildning måste kunna erbjudas en koncentrerad och kompakt utbildningsgång. Det behövs också större möjligheter att kunna kombinera arbete och studier.

En större andel av vuxenutbildningen kommer i framtiden att vara knuten till arbetsplatsen. Traditionellt har företagen (arbetsgivarna) tagit ansvar för inskolning på arbetsplatsen och vidareutbildning i yrket. Men den framtida kompetensutvecklingen på arbetsplatsen måste rymma mycket av grundläggande utbildning i basämnen som svenska, matematik, engelska och ADB. Den måste också rymma mjuka ämnen som samarbetssträning för ny arbetsorganisation. Detta är ett utbildningsinnehåll som företagen inte betraktar som sitt ansvarsområde. Lika fullt måste denna utbildning planeras tillsam-

mans med yrkesutbildningen och det praktiska arbetet. Inläring och träning på olika områden måste integreras med varandra.

Mot. 1989/90
Ub95

Det går alltså inte att förlägga basutbildningen till några separata kurser, som samhället tar ansvar för utanför arbetsplatsen. Men det förefaller rimligt att samhället på något sätt bidrar till finansieringen av en personalutbildning med detta bredare innehåll. Det är inte minst nödvändigt, eftersom företagens syn på vem som har kostnadsansvaret för denna del av utbildningen förefaller innebära ett hinder för den breda utbildningssatsning bland anställda som är nödvändig för landets konkurrenskraft.

Personalutbildningen måste också ges ett värde utanför arbetsplatsen. Matematik- och språkkunskaper som förvärvats på arbetsplatser bör på samma sätt som motsvarande kunskaper från ordinarie skolväsende kunna ge kompetens för högskolestudier. Och en persons kompetens förvärvad på en arbetsplats bör kunna värderas i allmängiltiga termer. Ett värderingssystem för kunskaper som förvärvats på otraditionellt sätt vore önskvärt.

Den växande vuxenutbildningen behöver forsknings- och utvecklingsstöd som endast samhället kan bidra med. I dag finns endast en professur i vuxenpedagogik. Ett antal nya professurer i vuxen- och yrkespedagogik skulle behöva inrättas över landet. Särskilt viktigt är forskningsinsatserna om metoder för vuxenutbildning, om lärande på arbetsplatsen samt om frågor som gäller integration mellan arbete och lärande.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av professurer i vuxen- och yrkespedagogik.

Stockholm den 20 mars 1990

Monica Öhman (s)

Leif Marklund (s)

Åke Selberg (s)

